

Rajsvingel

Innovation
og vækst

Dyrkningsvejledning 2024

Vækstform og produktionsmål

Arten rajsvingel er en krydsning mellem rajgræs og svingel. Der er en række forskellige typer, idet man kan vælge enten strandsvingel eller engsvingel som krydsningspartner for rajgræs, hvor italiensk rajgræs er mest benyttet. Ideen er at kombinere udbytte og kvalitet fra rajgræsset med holdbarhed og vinterfasthed fra svingel.

Forsøgsresultater viser, at rajsvingel er i stand til yde meget høje græsudbytter – især i 2. & 3. brugsår. Rajsvingel anvendes primært til slæt.

Jordbund

Jordbundskravene til rajsvingel er de samme som for rajgræs, og det vil sige, at den kan dyrkes på de fleste jordtyper med undtagelse af humusjorde. På de letteste jorde vil vanding være påkrævet.

Sorter

Afhængig af forældrene og den anvendte forædlingsmetodik, kan afkommet falde meget forskelligt ud. Der kan derfor være stor forskel på sorterne. Sorten Fedoro ligner mest rajgræs.

Udlæg og udlægsmetoder

Udsædsmængde

Som udgangspunkt anbefales en udsædsmængde på 10 - 14 kg/ha. Der tilstræbes en plantebestand på 100 - 125 planter pr. m². Sådybden bør være 2,0 - 2,5 cm.

Dæksæd

Rajsvingel kan udlægges i foråret med vårbyg som dæksæd. Der bør anvendes en moderat udsædsmængde af dæksæd og moderat kvælstofmængde. Men udlæg om efteråret i renbestand foretrækkes.

Efterårsudlæg

Rajsvingel bør udlægges i renbestand om efteråret. Såning kan ske fra midten af august og frem til første uge af september. Højest udsædsmængde bør anvendes om efteråret. De højeste udbytter er opnået ved udlæg om efteråret.

Behandling efter kornhøst

Undgå tærskespild og afsæt kort stub ved høst af dæksæden. Herved får rajsvinglen bedre mulighed for at buske sig og dermed danne flere frøbærende skud pr. plante. Halmen bør fjernes straks efter høst. Samtidig bør stubben afpudses til ca. 5 - 8 cm højde, hvis den er for lang og dermed skygger for planterne. Dette bør foretages dels for at minimere risikoen for sneskimmel og dels for at hindre unødigt skygning ved skuddannelse og vækststart i februar/marts måned. Dødt/vissent græs virker isolerende mod solens opvarmning og hæmmer en tidlig vækststart.

Afpudsning

Rajsvingel bør afpudses en eller flere gange i løbet af efteråret og den afsluttende afpudsning bør foretages ultimo oktober.

2. års avl

Praktiske erfaringer viser, at frøavl på 2. års marker kan gøres med succes.

Ukrudtsbekæmpelse

Ukrudtsbekæmpelse om foråret i vårbyg

Der kan anvendes de gængse løsninger i rajsvingel som i udlægsmarker af rajgræs.

For at bekæmpe enårig raggræs bør der – straks efter såning mens der er jordfugtighed – anvendes 0,15 DFF pr. ha (må ikke anvendes i havre). Når der anvendes DFF, er det vigtigt, at rajsvinglen er sået i minimum 1,5 cm dybde. Evt. tromling udføres inden sprøjtning. Der følges op med 0,75 l Mustang Forte pr. ha.

Midlerne Primus og Starane kan også anvendes i vårsæd med udlæg af rajsvingel.

Efterårsudlæg

Rajsvingel konkurrerer dårligt med ukrudt, hvorfor en ukrudtsbekæmpelse er nødvendig om efteråret. Jordmidler som Stomp, Boxer og DFF er desværre ikke godkendt til brug i rajsvingel.

Ukrudtsbekæmpelse i frøavlsåret

I foråret kan der i frøavlsåret anvendes 0,4 - 0,6 l Catch/ha eller 0,075 l Primus + 0,05 DFF/ha + spredeklæbemiddel.

Fremmede græsser

I rajsvingel er det ikke muligt at bekæmpe fremmede græsser om foråret.

Gødskning

N-normen for rajsvingel i 2024 er 160 kg N pr ha ved forårsudlæg og 190 kg N/ha ved efterårsudlæg. Ved såning af rajsvingel i renbestand om efteråret kan det anbefales at tilføre ca. 30 kg N/ha ved såning. Svage forårsudlæg kan tilføres 30 kg N lige efter høst af dæksæd. Efterårstilførslen skal fratrækkes i forårstilførslen.

De retningsgivende normer for fosfor er 20 kg/ha og for kalium 50 kg/ha. Ved P-tal over 2,0-3,0 og K-tal over 8-10 kan der tilføres lidt mindre P og K pr. ha. Der bør tilføres altid 15 - 25 kg svovl pr. ha.

Gylle

Gylle er en udmærket gødningskilde til rajsvingel. Vær opmærksom på følgende:

- Det er vigtigt at vide, hvor meget N der tilføres.
- Under optimale udbringnings- og virkningsbetingelser kan der kalkuleres med op til 90-100% virkning af den målte mængde ammoniumkvælstof i gyllen.
- Der er ikke nævneværdig svovl i gylle.
- Kvæggylle og tyk biogasgylle klistrer mere til bladene end svinegylle.
- Svinegylle virker hurtigere end kvæggylle og tyk biogasgylle.
- Tilfør ikke mere end 40% af N-mængden i gylle - især vigtigt ved brug af kvæggylle og tyk biogasgylle. Kvæggylle indeholder sjældent mere end 1,0 kg udnyttet N/tons.
- Gylle, "som virker for sent", kan give bundgræs med efterfølgende høstbesvær.
- Forsuret gylle virker 10-20% bedre en ikke forsuret gylle, mest i kvæggylle og tyk biogasgylle.

Udbringningstidspunkt

Gylle udbringes i marts måned, evt. på morgenfrost. Det er vigtigt, at såvel gylle som handelsgødning tilføres ensartet.

Vækstregulering og svampebekæmpelse

Forsøgsresultater med vækstregulering og svampebekæmpelse giver store merudbytter i rajsvingel. Der anvendes 0,4 l Cuadro NT + 0,15 Orius Gold pr. ha i st. 30 - 31. I st. 47-49 følges op med 0,8 l Cuadro NT + 0,4 l Folicur Xpert EC 240 pr ha. De fleste rajsvingler har en moderat pollenmængde, og en opretstående afgrøde ved bestøvning er derfor en nødvendighed for et højt udbytte.

Høst

Da rajsvingel er krydsninger mellem rajgræsarter og svingelarter, må høstmetoden tage hensyn til, om afgrøden er spildsom, eller om den kan stå frem til direkte høst. Vær opmærksom på, at rajsvingel modner meget hurtigt lige før skårlægning/direkte høst.

Skårlægning

Skårlægning foretages, når afgrøden er uensartet og ikke gået jævnt i leje eller der kun er begrænset mulighed for tørring på bedriften. Skårlægningstidspunktet indtræffer, når afgrøden går fra grønmoden til gulmoden. Frøene vil på dette tidspunkt begynde at blive voksagtige og begynder så småt at drysse. Vandprocenten på dette tidspunkt vil være 40 - 45. Efter ca. 10 dage høstes afgrøden - dog kan der høstes allerede efter 4 - 5 dage, hvis vejrperioden er ustabil.

Direkte tærskning

Er marken gået jævnt i leje, kan der tærskes direkte, idet denne høstmetode er mere sikker under fugtige forhold.

Afgrøden er tjenlig til direkte høst, når den er gulmoden. Vandprocenten er på dette tidspunkt nede på ca. 25 og frøene vil være hårde. Der kan ofte være nogen variation i modenhed de enkelte frøstande imellem. Er vejret godt og stabilt vil det være en fordel at høste et par dage senere end for tidligt pga. tilvæksten. Dog bør man være parat til at tærske lidt før, hvis der er udsigt til fugtigt vejr eller blæst

Når man vælger direkte høst, skal frøet straks på plantørleri, hvor der er rigelige mængder luft til rådighed. Dette af hensyn til frøkvaliteten. Det er vigtigt at blæseren kører døgnet rundt de første dage - også selv om det er regnvejr.

En hurtig og effektiv nedtørring af frøet er af altafgørende betydning for spireevnen i rajsvingel!

Mejetærskerens indstilling.

Grundindstillinger:	
Cylinderhastighed:	1.000-1.200 omdr./min.
Broafstand:	Fortil: ca. 12 mm Bagtil: ca. 8 mm
Halm rotor	Middel hastighed og stor afstand
Emtesold:	Lamelåbning: 12 mm
Emtesoldforlænger:	Lamelåbning: 14 mm
Kornsold:	Lamelåbning: 8 mm
Luftretning:	Vindlederen stilles mod emtesoldets forreste-midterste del.
Luftmængde:	Start med rigeligt luft og reguler ned, indtil der ikke er spild

Rumvægt

1 m³ råvare vejer ved normal renhed 275 kg.

Afregningsgrundlag

Rajsvingel afregnes på grundlag af 93% rent spiret frø og 0,1% ukrudt og fremmede kulturfrø. Ved forekomst af kvik og agerrævhale reduceres afregningsprisen med 10%, og med 5% ved indhold af indhold af 0,2 - 1,0% blød hejre.

EU's kvalitetskrav

EU's kvalitetskrav er:

Min. 96% renhed (vægtprocent).

Min. 75% spireevne (antalsprocent).

Maks. 1,5% fremmede kulturfrø+ukrudtsfrø. Dog maks. 1,0% af en enkelt art (vægtprocent)

Maks. 0,5% kvik (vægtprocent).

Maks. 5 stk. skræppe excl. rødknæ i 60 gram.

Udbytte og økonomi

	Udbytte (kg/ha)	Pris (kr./kg)	Bruttoindtægt (kr./ha)
2018	1.094	11,62	12.712
2019	1.260	11,37	14.326
2020	1.111	11,32	12.576
2021	1.224	11,36	13.905
2022	1.265	11,65	14.737
Gns. (2018-22)	1.190	11,46	13.651

Tabellen viser gennemsnitsudbyttet i Danmark og den gennemsnitlige afregningspris samt bruttoindtægten pr. ha. (Kilde: Brancheudvalget for Frø og TystofteFonden).

Årets gang i marken

Udlægsår

April: Udlæg i vårbyg. 10 - 12 kg/ha.

Maj: Grundig ukrudtsbekæmpelse i dæksæden. Marken skal være ren efter høst.

August: Høst af dæksæd, sæt kort stub ved høst. Halmen bør straks fjernes. Evt. såning af udlæg i renbestand.

September/oktober: Ukrudtsbekæmpelse i efterårsudlæg. Afpudsning af "langhårede" marker eller marker med høj stub. Evt. gødsning af svage udlæg med ca. 25 N/ha.

Høstår:

Marts/april: Gødsning ved vækststart primo marts.

April/maj: Ukrudtsbekæmpelse

Maj: Vækstregulering

Juli/august: Skårlægning. Frøene vokstige og begynder at drysse. Vandprocent 35 - 40. Der høstes efter ca. 10 dage.

Juli/august: Direkte høst, når afgrøden er gulmoden. Vandprocenten vil på dette tidspunkt være nede på ca. 20 og frøene være hårde.

Februar 2024, ingen ansvar, læs etiketten inden brug.